

Barnkonsekvensanalys

Del av Markörvallen 2 och del av
Västerås 3:12 dp 2009

2024-10-29



Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Bakgrund	3
Syfte och mål	3
Metod	4
Inventering	5
Utveckling, lek och rörelse	6
Sammanhållen stad och mobilitet	6
Hälsa och säkerhet	7
Medskick och målkonflikter	8
Konsekvensanalys.....	9
Utveckling, lek och rörelse	9
Sammanhållen stad och mobilitet	9
Hälsa och säkerhet	10
Slutsatser – prövning av barnets bästa.....	10

Inledning

En barnkonsekvensanalys berör alla barn och unga under 18 år. De utgör en femtedel av Sveriges befolkning som inte har rösträtt, inte körkort och är beroende av vuxnas engagemang och arbete för att ha bra livsvillkor.

Barn och unga har rätt att vara delaktiga och lyfta frågor i stadsutvecklingen.

Bakgrund

Planområdet är en del av grannskapsparken Östra Utmarken på Haga och en del av ett rekreativstråk i den här delen av staden. Platsen är idag välbesökt och används även av förskolor i närheten. Den utgörs av en öppen gräsyta med en gång- och cykelbana som korsar området. Det finns även en gång- och cykelbana direkt väster om planområdet.

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för en förskola med fyra avdelningar med plats för 72 barn. Planen syftar också till att möjliggöra en utbyggnad av den befintliga gångbanan till en breddad gång- och cykelbana.

Syfte och mål

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att ta fram ett underlag för utformning av detaljplanen utifrån barnets bästa. Syftet är också att beskriva och utvärdera konsekvenserna av detaljplaneförslaget för de barn som berörs. Målet är att säkerställa välgrundade beslut med välgrundade avvägningar mellan barnets bästa och andra förutsättningar och intressen. Artiklarna 2, 3, 6, 12, och 31 i barnkonventionen är vägledande för barnkonsekvensanalysens metod och innehåll.

2 ALLA BARN SKA HA SAMMA RÄTTIGHETER

Alla barn ska ha tillgång till goda livsmiljöer, oavsett var de bor och går i förskola eller skola. Alla barn ska också ha jämlika förutsättningar att dela med sig av sina erfarenheter och uttrycka sina synpunkter.

3 BARNETS BÄSTA SKA BEDÖMAS OCH VÄGAS MOT ANDRA INTRESSEN

Barnkonventionens rättigheter, relevant forskning, och kunskap om det berörda området ska ligga till grund för en bedömning av hur området utformas och används på bästa sätt för barn. Andra intressen ska identifieras och vägas mot barnets bästa.

6 ALLA BARN HAR RÄTT TILL LIV OCH UTVECKLING

Den fysiska miljön kan bidra till barns liv och utveckling genom att säkerställa att förskolor och skolor får det utrymme som behövs för att skapa goda lärmiljöer, samt att det finns miljöer som är säkra och tillgängliga så att barn kan använda dem självständigt.

12 ALLA BARN HAR RÄTT ATT KOMMA TILL TALS

Alla barn har rätt att komma till tals genom att lämna synpunkter under samråd och granskning, samt genom deltagande i de dialoger som anordnas under framtagandet av en detaljplan. Detta innebär att information och kommunikationskanaler kan behöva anpassas för att barn ska kunna ta del av informationen och göra sina röster hörda.

31 ALLA BARN HAR RÄTT TILL LEK, VILA OCH FRITID

Detaljplanen bör säkerställa att det finns utrymme för miljöer där barn kan spendera sin fritid, både miljöer där de kan stimuleras till lek och miljöer där de kan finna vila. Det kan exempelvis vara bostadsgårdar, grönområden, lekplatser och sportplatser.

Metod

Barnkonsekvensanalysen består av två delar. Den första delen är en inventering av nuläget i området. Som underlag till inventeringen har kartunderlag från

Västerås stad använts samt observationer på plats. Inventeringen har tagits fram efter planuppdrag, men innan detaljplaneförslaget togs fram. I den andra delen görs en konsekvensanalys av detaljplaneförslaget. Konsekvensanalysen gjordes av samrådsförslaget inför beslut om samråd.

För att undersöka barns villkor i området har beskrivande statistik använts.



Avgränsning

Barnkonsekvensanalysen avgränsas geografiskt till detaljplaneområdet och närliggande områden. Fokus ligger på hur området används och hur detaljplaneförslaget kan påverka de barn som vistas i området. Som barn räknas alla från 0 till 18 år. De barn som kan vara berörda av planförslaget är de barn som bor i närheten, de som går på en skola eller förskola i närområdet och de barn som kommer att gå på den planerade förskolan.

Barnkonsekvensanalysen avgränsas till tre teman: *"Utveckling, lek och rörelse"*, *"Sammanhållen stad och mobilitet"*, och *"Hälsa och säkerhet"*. Dessa har identifierats som teman där en detaljplan kan påverka barns livsmiljöer utifrån de artiklar som är vägledande för barnkonsekvensanalysen.

Barnkonsekvensanalysen berör endast konsekvenserna av att detaljplanen genomförs. Konsekvenser av andra förvaltningars eller avdelningars beslut kommer inte att tas upp i denna barnkonsekvensanalys, då de inte är en direkt följd av detaljplanen.

Inventering

I inventeringen görs en genomgång av vad som utmärker området och hur området används idag. Inventeringen ska bidra med kunskap om vad i området som bidrar till, och vad som eventuellt motverkar, en god livsmiljö för barn. Denna kunskap ligger sedan till grund för avvägningar i utformningen av detaljplaneförslaget.

Utveckling, lek och rörelse

Genom att en detaljplan skapar förutsättningar för goda lärmiljöer som stärker barnens utveckling kan den bidra till att uppfylla artikel 6 i barnkonventionen. För barns utveckling och välmående är det också viktigt att uppfylla artikel 31 som anger att alla barn har rätt till lek, vila och fritid. För att uppnå detta krävs ett samspel mellan olika miljöer, som exempelvis bostäder, förskolor, skolor, gårdar, parker och grönområden. För att detaljplanen ska bidra till detta är det viktigt att den säkerställer att det finns plats för olika aktiviteter.

Inom cirka 500 meter från planområdet finns det fem fristående förskolor. Närmsta kommunala förskola ligger cirka 700 meter från planområdet. På cirka 500 respektive 700 meters avstånd ligger två grundskolor; Malmabergsskolan och Grundskolan Äventyret.

Planområdet omfattar delar av grannskapsparken Östra Utmarken på Haga och är en del av ett rekreationsstråk i den här delen av staden. Platsen är idag välbesökt av närboende och används av förskolor i närheten. Den utgörs av en öppen gräsyta med en gång- och cykelbana som korsar området. Det finns även en gång- och cykelbana direkt väster om planområdet som sträcker sig genom hela parken. I norra delen av planområdet finns en mindre skogsdunge.

Närmsta lekplats finns i norra delen av parken Östra Utmarken och generellt har hela parken goda möjligheter till spontanlek och spontanidrott. Parken är välanvänd och har ett högt tryck på besökare. Som högt tryck räknas fler än 200 invånare per hektar (det vill säga mindre än 50 kvadratmeter fria per invånare (ur Grönstrukturplanen).

Sammanhållen stad och mobilitet

Goda förutsättningar för barns självständiga mobilitet är av stor vikt för barnets utveckling (artikel 6) och barnets möjlighet till en aktiv fritid. En sammanhållen stad ökar barnets möjlighet att röra sig och ta del av hela stadens utbud.

Genom parken går ett gång- och cykelstråk som sträcker sig längs planområdets västra sida. Gång- och cykelbanan viker även av genom planområdet och ansluter till Markörgatan i söder och Hästhovsgatan i norr. På Markörgatan finns en smal gångbana som ansluter till planområdet. Genom planområdet finns även en upptrampad stig mellan gång- och cykelbanan och Markörgatan. Området är väl sammankopplat med omkringliggande områden genom gång- och cykelbanor.

Planområdet är plant och det finns få höjdskillnader i närområdet. Norr om planområdet finns en gångtunnel som kopplar ihop parkens norra och södra delar under Hästhovsgatan.

Längs Markörgatan finns flera utfarter från flerbostadshusens parkeringsplatser och längs gatan finns även gatuparkering. Markörgatan har hastighetsbegränsningen 30 km/h. Hästhovsgatan i norr har hastighetsbegränsningen 40 km/h.

Platsen används av barn och är både en målpunkt i sig samt en plats som används på väg till andra målpunkter i området. Det är en relativt öppen plats med god överblickbarhet. På ena sidan av planområdet ligger ett flerbostadshus med parkeringsplatser i direkt anslutning och på andra sidan om gång- och cykelstråket finns ett område med radhus, dock ligger dessa något avskilt eftersom de är placerade på en högre nivå än planområdet.

Hälsa och säkerhet

Barns hälsa är extra känsliga för påverkan från buller, föroreningar och klimat. För att barn ska kunna leva och utvecklas (artikel 6) är en viktig förutsättning att de miljöer som barn vistas i inte utsätter dem för hälsorisker. Det är också viktigt att miljöerna möjliggör fysisk aktivitet för att barnen ska kunna ha en god hälsa.

Buller

Planområdet är inte utsatt för trafikbuller över riktvärden då nivåerna för trafikbuller ligger på högst 55 dBA.

Föroreningar

En markundersökning har tagits fram för att utreda om det finns föroreningar inom området. Utredningen visar att det är påträffad halt olja i grundvattnet. Uppmätt halt bedöms inte medföra risk vid genomförandet av planen men den indikerar ändå att det finns en pågående föroreningsspridning i grundvattnet i närområdet. Avseende påträffad förorening i grundvattnet antas människor endast kunna exponeras om föroreningen övergår från vattenfas till ångfas som sedan ventileras in i byggnader. En kompletterande grundvattenprovtagning pågår för att utreda detta vidare. I utomhusmiljö antas totalutspädning med atmosfärsluft vilket medför att ingen oacceptabel exponering sker.

I mark har det inte påträffats någon föroreningshalt som bedöms medföra oacceptabla risker. Både barn och vuxna kommer kunna exponeras för den ytliga jorden inom planområdet. Exponeringen av denna bedöms, enligt utredningen, motsvara Naturvårdsverket generella antaganden för KM (riktvärde för känslig

markanvändning), exklusive intag av dricksvatten. Även spridningen från halter i jord bedöms motsvara Naturvårdsverkets generella antaganden för KM. Enligt utredningen bedöms det inte föreligga behov av riskreducering i mark inom planområdet.

Klimatets påverkan

Planområdet är en relativt öppen plats men skuggiga partier finns, såsom två större träd som ger skugga och svalka samt en skogsdunge i norra delen. Det finns en lågpunkt inom planområdet dit regnvattnet leds som ger förutsättningar för vattenlek.

Fysisk aktivitet

Planområdet utgörs av en park med goda möjligheter till både spontanidrott- och lek samt fysisk aktivitet men även återhämtning och vila. Det är enkelt att ta sig till området till fots och med cykel.

Medskick och målkonflikter

Inom området planeras för en förskola med tillhörande förskolegård. Platsen lämpar sig väl för en förskola då den ligger i ett avskilt och lugnt läge vid en återvändsgata och i direkt anslutning till park och grönska. Planområdet är idag en del av parken och den vegetation och grönska, även gräsytor, som finns bör i så stor utsträckning som möjligt bevaras som en del av förskolegården. Det ger förutsättningar för skugga och intressanta och varierade lekmiljöer samt bidrar till ett behagligt lokalklimat.

Det är viktigt att den lågpunkt som finns naturligt inom utformas på ett tryggt och säkert sätt så att det minskar risken för stående vatten inom förskolegården.

En tydlig målkonflikt i planförslaget är den mellan pågående markanvändning och föreslagen ny markanvändning. Idag utgörs området av park som är allmänt tillgänglig för barn i området och ett genomförande av detaljplanen skulle minska storleken på parken. I planförslaget bör det redovisas hur förskolegården kan användas av barn i området när förskolan är stängd. Det bör även utredas och redovisas lämpliga kompensationsåtgärder i och med att parkytan minskar.

Eventuella rekommendationer och åtgärder som framkommer i den pågående kompletterande grundvattenprovtagningen behöver arbetas in i detaljplanen.

I utformningen av detaljplanen är det viktigt att säkerställa trygga och säkra kopplingar för barn och föräldrar som tar sig till och från förskolan. Ytor för

inlastning, avfallshantering och parkering bör tydligt avgränsas från entréer för att skapa en trafiksäker miljö.

Konsekvensanalys

I konsekvensanalysen görs en genomgång av hur detaljplaneförslaget påverkar barns livsmiljö utifrån de teman som undersöktes i inventeringen.

Utveckling, lek och rörelse

Planförslaget innebär en minskning av parken Östra Utmarken vilket är negativt för de barn som bor i eller besöker området. Det är troligt att fler barn kommer att få längre avstånd till resterande delar av parken. Trycket på andra delar av parken kommer troligen att öka. Samtidigt möjliggörs för en förskola i ett lugnt område med anslutning till park och grönska vilket är positivt för de barn som kommer att vistas i förskolan. Friytan planeras till cirka 3200 kvm vilket innebär cirka 44 kvm friyta/barn och är därmed större än Boverkets samt stadens rekommendationer om friyta. Det är positivt att det i plankartan säkerställs tillräckliga friytor som har möjlighet att innehålla både fartfyllda och aktiva zoner respektive tryggare zoner. Det är även positivt att detaljplanen innehåller planbestämmelser som säkerställer att befintliga träd och skogsdungen bevaras som en del av förskolegården.

Det är även positivt att det i planbeskrivningen anges att det kommer krävas kompensationsåtgärder för att parkmarken minskar. Det kan bidra till att mildra de negativa konsekvenserna av att ta park i anspråk samtidigt som det kan tillföra nya värden till platsen.

Sammanhållen stad och mobilitet

Planförslaget innebär att en gångväg inom planområdet tas bort vilket minskar antalet kopplingar genom parken. Den huvudsakliga gång- och cykelvägen genom parken ligger direkt väster om planområdet och påverkas inte av förslaget.

Bilparkering till förskolans personal samt för hämtning och lämning av barn föreslås i områdets sydöstra hörn, med angöring från Markörgatan. En gångbana planeras från parkeringen för att barn och föräldrar trafiksäkert ska kunna promenera in till förskolan. Leveransfordon och sopbil föreslås angöra och tillfälligt parkera på Markörgatan och därmed skiljs dessa åt vilket skapar en trafiksäker miljö. Cykelparkering föreslås nära bygganden vid entrén från Markörgatan. Längs hela Markörgatan föreslås en ny gång- och cykelväg vilket är skapar goda förutsättningar för en trygg och säker trafikmiljö för barnen. Det bidrar även till att det blir enklare att gå och cykla till förskolan och främjar fysisk

aktivitet. Förslaget innebär att befintlig gatuparkering tas i anspråk till förmån för den utbyggda gång- och cykelvägen. Enligt den trafikutredning som gjorts är bedömningen att det blir en mindre ökning av biltrafiken i och med att parkeringsplatserna föreslås tas bort.

Det är positivt att den nya gång- och cykelväg ansluter till parkens gång- och cykelväg.

Planförslaget bidrar till funktionsblandning när en förskola kan uppföras i ett bostadsområde och ökar den grundläggande samhällsservicen i stadsdelen.

Hälsa och säkerhet

Vid framtagandet av denna barnkonsekvensanalys pågår fortfarande en kompletterande grundvattenprovtagning vilken syftar till att undersöka förekomsten av olja i grundvattnet inom planområdet. Om det påträffas föroreningar behöver åtgärder vidtas inom detaljplanen för att det inte ska utgöra någon risk för barns livsmiljö. Det är positivt att bullernivåerna inom området ligger under riktvärden för trafikbuller.

En utbyggd gång- och cykelväg bidrar till att skapa en trygg och trafiksäker miljö för barnen.

I händelse av ett skyfall kan det finnas risk för stående vatten inom områdets lågpunkt varför det är viktigt att det utformas på ett säkert sätt avseende höjdsättning och gestaltning.

Slutsatser – prövning av barnets bästa

Utifrån konsekvensanalysen bedöms hur barnets rättigheter har beaktats, samt om andra intressen har vägt tyngre för utformningen av detaljplanen (artikel 3).

Det finns en målkonflikt mellan pågående markanvändning och föreslagen ny markanvändning. Planförslaget bidrar delvis till barnets bästa då en ny förskola kan uppföras i ett lugnt och grönskande område. En tillräckligt stor förskolegård och en säker trafikmiljö med säkra kopplingar till förskolan kan skapas. Dock innebär planförslaget att parken minskar vilket är negativt för de barn som idag använder parken. Det finns ett behov av förskoleplatser i stadsdelen vilket i det här fallet har vägt tyngre än andra intressen av att bevara den här delen som parkmark. Det är viktigt att utreda och säkerställa kompensationsåtgärder i det fortsatta arbetet med detaljplanen för att mildra konsekvenserna av att parken minskar. Förskolegården kommer även kunna användas övrig tid vilket bidrar till ett mer varierat utbud av lekmiljöer på platsen.